

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการพัฒนาและขยายตัวเพิ่มขึ้น นับเป็นการฟื้นฟูสถานะเศรษฐกิจภายในประเทศ อันเป็นการเพิ่มรายได้เข้าประเทศในแต่ละปีนับหลายร้อยล้านบาท เนื่องจากประเทศไทยมีแหล่งทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะการผสมผสาน หรือแม้กระทั่งการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมสภาวะสุขภาพร่างกายและจิตใจ โดยเป็นการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว

ในส่วนของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ปีละ 7.51% จากสถิตินักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทย ระหว่างปี 2554 – 2555 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 19,230,470 คน ในปี 2554 เป็น 22,303,065 คน ในปี 2555 ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวโลก และความเข้มแข็งของปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของไทย เช่น การเปิดให้บริการของสนามบินสุวรรณภูมิ การมีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (บริการทางการแพทย์/สปา) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมระดับ World Event ที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เช่น มหกรรมพืชสวนโลก งานเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวระดับโลกหลายรายการเป็นประจำ เช่น รางวัล Best Tourist Country , Best Country Brand for Value for Money เป็นต้น (www.tourism.go.th ค้นคืนเมื่อ 20 เมษายน 2555)

ทั้งนี้ ภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่เป็นที่นิยมและมีแนวโน้มเติบโตไปในทิศทางที่ดีขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเริ่มให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพกายและใจมากขึ้น

นอกจากนี้ การพัฒนาบริการส่งเสริมสุขภาพยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เกิดการกระจายรายได้ การให้โอกาสชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว (www.tourism.go.th คืบคืบเมื่อ 20 เมษายน 2555) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับความนิยมนั้น คือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนหรือน้ำแร่ร้อนนั่นเอง

แหล่งน้ำพุร้อนในประเทศไทย มักพบอยู่ในบริเวณหินภูเขาไฟที่ดับแล้ว หรืออยู่บริเวณใกล้หินแกรนิตและหินตะกอน กระจายอยู่เกือบทุกภูมิภาค รวม 118 แห่ง แบ่งเป็นภาคเหนือ 67 แห่ง ใน 13 จังหวัด ภาคกลาง 11 แห่ง ใน 5 จังหวัด ภาคตะวันออก 2 แห่ง ใน 2 จังหวัด และภาคใต้ 34 แห่ง ใน 10 จังหวัด อุณหภูมิน้ำร้อนที่ผิวดินอยู่ระหว่าง 40 – 100 องศาเซลเซียส แหล่งน้ำพุร้อนและน้ำแร่ ตามธรรมชาติของไทยเหล่านี้ล้วนมีศักยภาพสูง มีลักษณะทางกายภาพเหมาะสมต่อการลงทุนเพื่อพัฒนาให้มีมาตรฐาน ทั้งในด้านนันทนาการและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

จังหวัดระนองเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมายและสวยงามไม่แพ้จังหวัดอื่นๆ มีทั้งชายหาดที่สวยงามและเงียบสงบ มีเกาะขนาดเล็กใหญ่จำนวนมาก ที่สำคัญมีแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพดี นอกจากนี้ยังมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตพื้นบ้านและท้องถิ่น จากการสำรวจจังหวัดระนองมีแหล่งน้ำพุร้อนครอบคลุมถึง 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอ ละอุ่น และอำเภอกะเปอร์ แต่น้ำแร่ร้อนที่ได้รับความนิยมและมีความสำคัญ มีชื่อเสียงและเป็นหน้าตาของจังหวัดระนอง หากนักท่องเที่ยวมาเยือนระนองจะต้องมาสัมผัสและเยี่ยมชมทุกครั้ง คือ บ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ บำบัดรักษาโรค และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ก้าวสู่การพัฒนาตามการกำหนดยุทธศาสตร์ของจังหวัดระนองที่มุ่งเน้นให้เป็นจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน อยู่ในความรับผิดชอบของงานส่งเสริมการท่องเที่ยว ฝ่ายอำนวยการ สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองระนอง ที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีงบประมาณในการบริหารจัดการในแต่ละปีงบประมาณไม่มากนัก

จากการพิจารณาเห็นว่า สวนสาธารณะรักษะวารินมีศักยภาพพอที่จะพัฒนาให้ได้ตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว ที่สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ให้มีมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการบริการต่างๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวประเภทนี้ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ แต่ปัจจุบัน บ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวารินยังขาดการพัฒนาที่จริงจังให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งๆ ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ เทศบาลเมืองระนอง ได้ดำเนินการ

ปรับภูมิทัศน์ การก่อสร้างอาคาร หรือสาธารณูปโภคต่างๆ เพิ่มมากขึ้น การได้รับการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาจากหน่วยงานอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น งบประมาณของจังหวัดระนอง กรมการท่องเที่ยว เป็นต้น ที่สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำแร่ร้อนดังกล่าว เพื่อรองรับการใช้บริการของประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้ง ชาวระนองและต่างจังหวัด แต่ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผลจากการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่กรมการท่องเที่ยวได้ประเมินนั้น มีหลายตัวชี้วัดที่ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข ต้องเร่งดำเนินการปรับปรุง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน พร้อมแนวทางและวิธีการในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ประการ

2.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

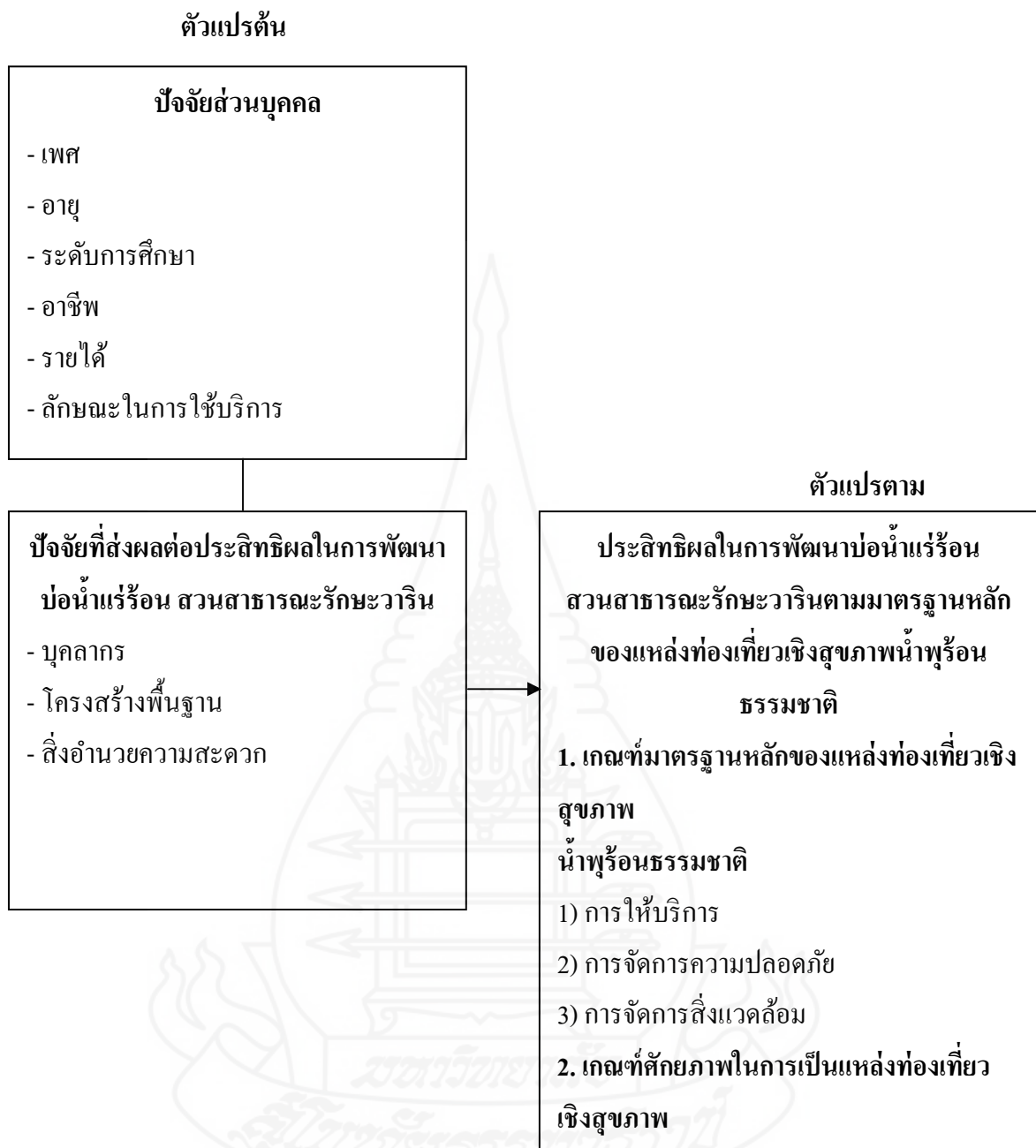
2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางสร้างเสริมการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของนักวิชาการ เช่น เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, Gibson and Other (อ้างใน นัทธนาญา ภรภัทรรังสีกร 2550 : 44) และแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของ เสาวภา มีถาวรกุล , สุวัฒน์ จูชากรณ์และคณะ รวมทั้งมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและสามารถสรุปเป็นแนวความคิด ดังได้แสดงไว้ใน ภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็นการนำเสนอเป็น 3 หัวข้อตามลำดับ ได้แก่

4.1 ขอบเขตด้านการเนื้อหา

ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย บุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และประสิทธิผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ประกอบด้วย การให้บริการ การจัดการความปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อม การบริหาร และการจัดการพื้นที่

4.2 ขอบเขตด้านการพื้นที่

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน ตำบลเขาหินเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นการศึกษาจากประชากร 4 กลุ่ม จำนวน 9,841 คน ประกอบด้วย

1. คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองระนองและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน
2. ส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน
3. ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ จำนวน 10 คน
4. นักท่องเที่ยว จำนวน 9,817 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 408 คน ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน จำนวน 384 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ คัดเลือกจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน จำนวน 24 คน

4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เก็บข้อมูลภาคสนาม ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงตุลาคม 2555

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ทราบและเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้เหมือนกันหรือไปในทิศทางเดียวกัน ผู้ศึกษาได้กำหนดความหมายของคำหรือนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ไว้ดังนี้

5.1 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ลักษณะในการใช้บริการ

5.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน หมายถึง สิ่งส่งผลกระทบต่อการประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ประกอบด้วย บุคลากร โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

5.2.1 บุคลากร หมายถึง บุคคลที่คอยดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัย การอำนวยความสะดวก การให้หรือบริการข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว ในที่นี้หมายถึง มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความกระตือรือร้น พร้อมทั้งให้บริการข้อมูลข่าวสาร อำนวยความสะดวกและคำแนะนำตลอดเวลา

5.2.2 โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นต้องมี พร้อมให้บริการอย่างทั่วถึงและเพียงพอ ประกอบด้วย ระบบประปา ไฟฟ้า ถนน การคมนาคม ระบบการสื่อสาร ในที่นี้หมายถึง บ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน มีความสะอาด สวยงาม มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน มีน้ำประปา ที่จอดรถที่เพียงพอ และมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกต่อการเข้า - ออก

5.2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง มีสิ่งที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทุกคน สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญประกอบด้วย ที่พักแรม อาหารและสถานบันเทิง การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สินค้าที่ระลึก ระเบียบการเข้าออกประเทศ ในที่นี้หมายถึง ร้านอาหารมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกมีความเหมาะสม มีตลาดสำหรับรถเข็นผู้พิการ มีที่พักที่สะดวกสบาย ห้องน้ำมีความสะอาดและเพียงพอ พร้อมทั้งมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวไว้บริการ

5.3 ประสิทธิภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ (บ่อน้ำแร่ร้อน) หมายถึง ผลสำเร็จของงานเป็นไปตามความมุ่งหวัง (Purpose) ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ดังนั้น ความมีประสิทธิภาพ จึงมุ่งเน้นไปที่การพิจารณาจุดสิ้นสุดของกิจกรรมหรือการดำเนินงานว่าได้ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งมักจะมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ประกอบด้วย ประสิทธิภาพเกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติและประสิทธิผลศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ ของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

5.4 เกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ หมายถึง มาตรฐานในการให้บริการที่จำเป็นสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการน้ำพุร้อนธรรมชาติ 5 เกณฑ์ ซึ่งในที่นี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

5.4.1 การให้บริการ หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย เกณฑ์ที่ 1 การสื่อสารคุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ เกณฑ์ที่ 2 ห้องแช่น้ำพุร้อน/บ่อน้ำพุร้อน/สระว่ายน้ำ และเกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา/ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า/ล็อกเกอร์

5.4.2 การจัดการความปลอดภัย หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย

5.4.3 การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

5.5 เกณฑ์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจ เช่น มีเอกลักษณ์ในด้านต่างๆ มีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และความสามารถในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน 3 เกณฑ์ ซึ่งในที่นี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

5.5.1 การบริหาร หมายถึง ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว

5.5.2 การจัดการพื้นที่ หมายถึง ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

5.6 บ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน หมายถึง สวนสาธารณะที่มีบ่อน้ำแร่ร้อน อยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนอง ริมคลองหาดส้มแป้น ตำบลเขานิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง มีบ่อน้ำแร่ร้อน 3 บ่อ คือ บ่อพ่อ บ่อแม่ และบ่อลูกสาว และมีบ่อแช่เท้า ลานบำบัด ลานกิจกรรม สปา ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และร้านค้า

5.7 การพัฒนา หมายถึง การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีระบบแบบแผน เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์อันมีประโยชน์หรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการในการปฏิบัติงานทั้งในด้านวัตถุและมิใช่วัตถุ

5.8 การให้บริการ หมายถึง การบริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการใช้น้ำแร่อย่างเหมาะสม การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นพร้อมการรักษาความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และการให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่อยู่ตลอดเวลา ในที่นี้หมายถึง มีป้ายแสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำแร่ที่เป็นปัจจุบัน มีป้ายหรืออุปกรณ์แสดงอุณหภูมิของน้ำแร่พร้อมติดตั้งในจุดที่มองเห็นได้ง่าย บ่อแช่น้ำแร่มีความสะอาด มีป้ายให้คำแนะนำ วิธีปฏิบัติ ข้อห้ามติดตั้งในจุดที่มองเห็นได้ง่าย มีการแยกบ่อชาย – หญิง ผู้พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะ พร้อมมีราวจับหรืออุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ ห้องอาบน้ำมีความสะอาดเพียงพอต่อการใช้งาน มีการแยกชาย – หญิง ผู้พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะพร้อมมีราวจับหรืออุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ

5.9 การจัดการความปลอดภัย หมายถึง มีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ รวมทั้งการปฐมพยาบาลที่ถูกต้อง รวดเร็ว ในที่นี้หมายถึง มีระบบป้องกันและเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพและพร้อมใช้งาน มีการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง โทรศัพท์ในจุดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั่วทั้งพื้นที่ และมีห้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นในจุดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

5.10 การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง มีระบบการจัดการด้านกำจัดของเสียต่างๆ อย่างเป็นระบบและถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่างๆ ทั้งต่อแหล่งน้ำร้อนและพื้นที่โดยรอบ ในที่นี้หมายถึง มีระบบการจัดเก็บขยะและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ มีถังขยะเพียงพอโดยออกแบบให้สอดคล้องหรือกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม พร้อมวางในจุดที่เหมาะสม มีฝาปิดหรือปกปิดป้องกันกลิ่นรบกวน

5.11 การบริหาร หมายถึง การประสมประสานทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในที่นี้หมายถึง การบริหารแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่มีการดัดแปลงจนทำให้สภาพธรรมชาติที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนไป และสามารถเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ รวมทั้งมีศักยภาพที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงการพัฒนาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

5.12 การจัดการพื้นที่ หมายถึง กระบวนการ กิจกรรม หรือการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยได้รับความร่วมมือจากกลุ่ม เป็นการรวบรวมและผสมผสานทรัพยากรต่างๆ ขององค์การเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในที่นี้หมายถึง การจัดการพื้นที่ โดยการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อการใด ๆ ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม รวมไปถึงการขัดต่อลักษณะภูมิประเทศหรือความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และให้ชุมชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยว โดยตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวของตน ส่งเสริมให้เกิดการประโยชน์ของพื้นที่อย่างยั่งยืน

5.13 การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ที่ไม่ใช่เพื่อหารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง ซึ่งหมายถึงนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

5.14 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวที่งดงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และหรือกิจกรรม

บำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรักษาพยาบาล การตรวจร่างกาย การนวดแผนไทย กิจกรรมบริการสมุนไพรบำบัด (Aroma Therapy) และการบริการอาบน้ำแร่ (Spa) เป็นต้น

6. ข้อจำกัดในการศึกษา

โดยเหตุที่การศึกษานี้เป็นการสำรวจความคิดของนักท่องเที่ยวเท่านั้น จึงไม่สามารถทำการศึกษาโดยอิงเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมดทุกเกณฑ์ได้ จำต้องเลือกเฉพาะบางเกณฑ์และปรับให้เหมาะสมกับการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติด้านการพัฒนาแหล่งน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน และประโยชน์ในการสร้างความรู้ แนวทางและวิธีการพัฒนาแหล่งน้ำแร่ร้อนอื่นๆ

7.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน

7.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีแหล่งน้ำแร่ร้อนอยู่ในความรับผิดชอบ สามารถนำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เพื่อปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาแหล่งน้ำแร่ร้อน หรือปัญหาอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันได้

7.3 เป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง